

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/230/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1312220279
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1312220279.2

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Janky Richterovej a JUDr. Milana Chalupku v právnej veci žalobkyne: T. Z., B.. X.X.XXXX, Z.. XX.X.XXXX, B. X. P. X., X. X, proti žalovaným: 1/ Y.. P. Y., B.. XX.X.XXXX, 2/ T.. P.H. Y., B.. XX.XX.XXXX, 3/ T.. W. Y., B.. X.X.XXXX, P. X. P. X., L. P. XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III v Bratislave zo dňa 13. februára 2014 č.k. 14C/232/2012-115 v spojení s opravným uznesením rovnakého súdu zo dňa 23. apríla 2014 č.k. 14C/232/2012-148 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti **z r u š u j e** a konanie **z a s t a v u j e**. Žalovaným 2/ a 3/ nepriznáva náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1/Súd prvého stupňa rozsudkom v znení opravného uznesenia zamietol žalobu žalobkyne voči žalovanej 1/ (deklaratórne určenie vlastníctva nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľnosti Správy katastra pre hlavné mesto SR Bratislava na LV č. XXXX, k. ú. B. T.), keď žalovaná 1/ v čase vyhlásenia rozsudku už nebola v katastri nehnuteľností vedená ako vlastníčka, resp. spoluvlastníčka týchto nehnuteľností, preto súd konštatoval na jej strane nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.

2/Konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil z dôvodu prekážky už rozhodnutej veci, súčasne všetkým žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

3/Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa so žalovanou 1/ uzavreli dňa 11.11.2003 darovaciu zmluvu, ktorou žalobkyňa previedla na žalovanú 1/ nehnuteľnosti v kat. úz. B. T., okres Bratislava III - rodinný dom, súpisné číslo XXXX, postavený na parc. č. XXXXX/X, a pozemky, parc. č. XXXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 267 m², parc. č. XXXXX/X - záhrady o výmere 260 m². Súčasne žalobkyňa a žalovaná 1/ uzavreli zmluvu o zriadení vecného bremena, ktorou sa žalovaná 1/ zaviazala umožniť žalobkyňi užívanie darovaných nehnuteľností a podľa zaopatrovacej zmluvy z rovnakého dňa sa žalovaná 1/ zaviazala vykonať ešte pred vkladom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na vlastné náklady rekonštrukciu rodinného domu žalobkyne, v prípade potreby a podľa vlastných možností žalobkyňu osobne doopatrovať alebo jej pre tento účel zabezpečiť kvalifikovanú opatrovatelku, po smrti žalobkyne jej vystrojiť podľa jej vierovyznania dôstojný pohreb, prevzala záväzok platiť úhrady za hrobové miesto a udržiavať hrob upravený.

4/Podľa žalobkyne uvedené plnenia boli dojednané ako protiplnenia za prevod vlastníckeho práva k predmetu daru, majú evidentný majetkový charakter, sú finančne vyjadriteľné a z tohto dôvodu nespĺňa darovacia zmluva ako právny úkon neoddeliteľný a vzájomne previazaný so zaopatrovacou zmluvou zákonné náležitosti darovacej zmluvy, ktorou je jej bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania. Žalobkyňa mala za to, že darovacia zmluva a zmluva o zriadení vecného bremena zo dňa 11.11.2003 je absolútne neplatná, nakoľko svojim obsahom odporuje zákonu, pretože je bezodplatná a dobrovoľná a zaopatrovaciu zmluvu zo dňa 11.11.2003 nie je možné od darovacej zmluvy oddeliť, preto sú obidve zmluvy neplatné ako celok a nimi zamýšľané právne účinky nemohli nikdy nastať. Neplatnosť darovacej zmluvy odôvodňovala tým, že bezodplatnosť darovacej zmluvy je splnená vtedy, ak obdarovanému

nevzniká nijaká právna povinnosť poskytnúť za dar majetkovú hodnotu vyjadriteľnú v peniazoch a táto podmienka v predmetnej darovacej zmluve splnená nebola.

5/Žalované v spore namietali okrem nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 1/, ktorá už nie je v katastri nehnuteľností vedená ako vlastníčka resp. spoluvlastníčka týchto nehnuteľností, tiež, že vecnému prejednávaniu žaloby voči jedine pasívne legitimovaným žalovaným 2/ a 3/ bráni prekážka rozhodnutej veci /§ 159 ods. 3 O.s.p./.

Existenciu prekážky rozsúdenej veci vyvodzovali žalované zo skutočnosti, že konaniu v predmetnej veci predchádzalo konanie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15C/23/2005, v ktorom súd meritórne rozhodol rozsudkom zo dňa 30.03.2011 č.k. 15C/23/2005 - 396, ktorého prvé dva výroky nadobudli právoplatnosť dňa 24.04.2012 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co/5/2012 - 457 zo dňa 04.04.2012. Zostávajúce dva výroky rozsudku Okresného súdu Bratislava III, ktoré neboli napadnuté odvolaním, nadobudli právoplatnosť 07.07.2011. V konaní sp. zn. 15C/23/2005, sa T.na Z. ako žalobkyňa pôvodne domáhala voči žalovanej Y.. P. Y. vydania nehnuteľností, ktoré boli predmetom daru. Žalovaná podala vzájomný návrh na určenie, že právny úkon žalobkyne T. Z. - žiadosť o vrátenie daru z darovacej zmluvy podpísanej dňa 11.11.2003 - je neplatný. Neskôr žalobkyňa zmenila pôvodný návrh o vrátenie (vydanie) daru na návrh/žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tiež navrhla, aby súd pripustil, aby do konania na strane žalovanej pristúpili dcéry žalovanej P. Y. H. W. Y. a voči pôvodnej žalovanej vzala návrh späť. Podľa zmeneného petitu mal súd rozsudkom určiť, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX.

6/Žalobkyňa žalobu odôvodňovala tým, že žalovaná 1/ si riadne neplnila svoje povinnosti voči nej a hrubo porušila dobré mravy /§ 39 OZ/, nárok opierala aj o § 630 OZ /vrátenie daru/. Prvoinštančný súd rozsudkom zo dňa 30.03.2011 č.k. 15C 23/2005-396 žalobu žalobkyne o určenie, že ona je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zamietol a odvolací súd tento rozsudok potvrdil s tým, že „obidve zmluvy, tj. darovacia aj zaopatrovacia zmluva, obidve uzavreté dňa 11.11.2003, sú platné právne úkony“. Žalobkyňa sa ďalej v konaní vedenom na prvoinštančnom súde pod sp. zn. 15C/64/2012 domáhala obnovy konania - veci vedenej pod sp. zn. 15C/23/2005, uznesením zo dňa 12.09.2012, potvrdeným odvolacím súdom, súd návrh navrhovateľky zamietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 06.10.2013.

7/V aktuálne prejednávanej veci žalobkyňa žiadala, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom darovaných nehnuteľností, ale odôvodňovala to neplatnosťou darovacej zmluvy z dôvodu, že darovaciu zmluvu a zmluvu o zriadení vecného bremena a zaopatrovaciu zmluvu nemožno od seba oddeliť, že darovacia zmluva bola dojednaná so záväzkom obdarovaného poskytnúť darovi protiplnenie za predmet daru vo forme práva bezodplatného dožitia v darovaných nehnuteľnostiach ako aj plnenia podľa čl. III zaopatrovacej zmluvy majú nepochybne majetkovú hodnotu, ktorá je vyjadriteľná v peniazoch, preto je darovacia zmluva absolútne neplatná v dôsledku absencie podmienky darovacej zmluvy - bezodplatnosti.

8/Súd prvej inštancie konštatoval, že záväznosť rozhodnutí súdu a s ňou súvisiaca stabilita právnych pomerov vyžaduje, aby sa o veciach už právoplatne rozhodnutých nekonalo a nerozhodovalo znovu. Prekážka rozhodnutej veci predpokladá totožnosť osôb, ktoré boli účastníkmi konania, ako aj totožnosť predmetu sporu, pričom prekážku rozsúdenej veci tvorí len v takom rozsahu, v akom sa o uplatnenom nároku rozhodlo. Prekážka rozhodnutej veci vylučujúca možnosť vec znovu prerokovať znamená, že právoplatné rozhodnutie o veci musí reálne existovať. V tomto konaní ide o ten istý nárok, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté (určenie vlastníctva k darovaným nehnuteľnostiam), tých istých účastníkov. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne, resp. inak (Uznesenie NS SR 5 Cdo 120/2009). Právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 15C 23/2005 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 vydaný v konaní o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam vytvoril prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o určenie vlastníctva v prejednávanej veci. Súd prvej inštancie mal v konaní preukázané, že v danom prípade sa jedná o res iudicata, nakoľko sa rovnako ako v konaní sp. zn. 15C 23/2005 jedná o rovnakých účastníkov konania, rovnaký nárok žalobkyne, opiera sa o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu, pričom v konaní sp. zn. 15C 23/2005 súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, Krajský súd v Bratislave posudzoval aj otázku absolútnej a relatívnej neplatnosti obidvoch zmlúv /v odvolaní boli namietané/, ktoré posúdil ako platné. Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III č.k. 15C 23/2005-396 zo dňa 30.03.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 5/2012-457 zo dňa 04.04.2012 je právoplatné, čiže sú splnené všetky predpoklady pre res iudicata. So zreteľom na vyššie uvedené súd prvej inštancie s poukazom na ust. § 103, 104 ods. 1 a § 159 ods. 3 O.s.p. konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavil.

9/O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešným žalovaným náhradu trov konania nepriznal, lebo ju výslovne nežiadali.

10/Proti tomuto rozsudku v časti týkajúcej sa zastavenia konania vo vzťahu voči žalovaným 2/ a 3/ a v časti náhrady trov konania podala včas odvolanie žalobkyňa namietajúc, že napadnuté rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci - nesprávne právne posúdenie existencie prekážky veci rozhodnutej, ako aj z dôvodu odňatia možnosti žalobkyňi konať pred súdom, keď jej právnomu zástupcovi nebolo umožnené oboznámiť sa a zaujať stanovisko k novým skutočnostiam v rozsiahlom vyjadrení žalovaných, doručeného právnomu zástupcovi žalobkyne na pojednávaní, kedy aj bolo vo veci rozhodnuté. Žalobkyňa nesúhlasila s názorom, že v prípade nového návrhu ide o rovnaký skutkový stav, od ktorého žalobkyňa odvodzuje žalobný petít, ako v právoplatne skončenom spore vedenom pod sp. zn. 15C/23/2005. V tomto pôvodnom spore sa žalobkyňa domáha spočiatku vrátenia daru, až na základe zápisu zmien ohľadne práv k darovaným nehnuteľnostiam bola žalobkyňa v priebehu konania nútená zmeniť návrh a domáhať sa určenia vlastníckeho práva k predmetu darovania. Žalobkyňa však zmenu žalobného návrhu neodôvodňovala žiadnymi inými skutkovými tvrdeniami resp. inými skutočnosťami, naďalej sa domáhala určenia vlastníctva poukazujúc na ustanovenie § 630 O.z. Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ust. § 39 O.z. z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané. Aj súd prvej inštancie v pôvodnom konaní zamietol určovací žalobu žalobkyne bez toho, aby záväzne posúdil platnosť darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, keďže rozhodol výlučne na základe formálnych nedostatkov výzvy na vrátenie daru. Až v priebehu odvolacieho konania voči skoršiemu prvoinštančnému rozsudku (po uplynutí lehoty na odvolanie) žalobkyňa zastúpená novou právnu zástupkyňou uviedla nové odvolacie argumenty, spočívajúce v existencii tiesne žalobkyne pri uzatváraní darovacej zmluvy a zaopatrovacej zmluvy, v uvedení žalobkyne do omylu pri uzatváraní týchto žalovanou 1/, v obchádzaní zákona kvalifikovanom v ust. § 39 O.z., v simulácii spočívajúcej v zastretí právneho úkonu iným právnym úkonom podľa § 41a O.z., ako aj v nezrozumiteľnosti právneho úkonu - darovacej zmluvy, absencii vážnosti, dobrovoľnosti a určitosti podľa § 37 O.z. Napriek týmto novým dôvodom žalobkyňa nespochybňovala bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania v prospech žalovanej 1/. Aj z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že žalobkyňa sa návrhom na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam domáhala určenia práva výlučne na základe naplnenia podmienok na vrátenie daru pre hrubé porušenie dobrých mravov resp. z dôvodov doplnených po uplynutí lehoty na podanie odvolania, teda išlo o odvolacie dôvody neprípustné v zmysle ustanovenia § 205 ods. 3 O.s.p., ktorými sa odvolací súd nemal vôbec zaoberať. Napriek skutočnosti, že sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi namietanými po lehote na podanie odvolania, k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko, absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil odvolací súd záväzne len s ohľadom na ust. § 37 O.z. a čiastočne s ohľadom na ust. § 39 O.z., pričom rozhodnutie prvoinštančného súdu vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ potvrdil predovšetkým na základe posúdenia správania sa žalovanej 1/ k žalobkyňi, v súlade s dobrými mravmi pre naplnenie dôvodu na vrátenie daru pri hrubom porušení dobrých mravov obdarovanou. S poukazom na vyššie uvedené podľa žalobkyne nemôže byť v aktuálne vedenom konaní daná prekážka postupu súdu brániaca prejednaníu veci, ktorou je právoplatné rozhodnutie súdu, ktorá prekážka by v zmysle § 159 ods. 3 O.s.p. bola daná len v prípade, ak by v pôvodnom konaní prvoinštančný alebo odvolací súd záväzne posúdili platnosť darovacej zmluvy s ohľadom na tvrdenú odplatnosť a nedobrovoľnosť darovania, a takéto posúdenie by pojali do svojho rozhodnutia. Z vyššie uvedených dôvodov preto žalobkyňa navrhla buď zrušenie napadnutej časti rozsudku súdu prvého stupňa a vrátenie veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie alebo zmenu tejto časti rozsudku a vyhovie žaloby žalobkyne celkom.

11/Odvolací Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením zo 16. februára 2015 č.k. 5 Co/310/2014-174 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej (konanie voči žalovaným 2/ a 3/ zastavujúcej) časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 30.3.2011 č.k. 15 C/23/2005-396 bol návrh žalobkyne na určenie, že je výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností zamietnutý a odvolací súd rozsudkom zo dňa 4.4.2012 č.k. 2Co/5/2012-457 tento rozsudok potvrdil, pričom vychádzal najmä z preukázania naplnenia podmienok pre vrátenie daru z dôvodu hrubého porušenia dobrých mravov. Pokiaľ sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi, k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko, absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil odvolací súd záväzne len s ohľadom na ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka a čiastočne s ohľadom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka. Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu absencie základných

náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané, neboli (ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku. Ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. vyplýva z rovnakého skutku), pričom práve skutkové tvrdenia odôvodňujúce uplatnený nárok v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15 C/23/2005 a teraz v aktuálne prebiehajúcim konaní sú rozdielne. Ak súd tvrdené právo na základe skutočností teraz uvedených v žalobe v skoršom konaní neskúmal, nemožno považovať skorší rozsudok súdu prvej inštancie za také rozhodnutie vo veci, ktoré by bránilo prejednaniu novej žaloby o určenie vlastníckeho práva k rovnakej nehnuteľnosti.

12/Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalovaných 2/ a 3/ uznesením z 25. mája 2017 pod sp. zn. 2Cdo/152/2016 uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 16. februára 2015 č.k. 5 Co/310/2014-174 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel v danom prípade k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v otázke právoplatne rozhodnutej veci (prekážka rei iudicata) nezodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd si v odôvodnení predmetného rozhodnutia v tejto otázke protirečí, ak v rámci tej istej vety tvrdí, že : „Pokiaľ sa odvolací súd zaoberal aj rozširujúcimi a doplňujúcimi dôvodmi (namietanými po lehote na podanie odvolania), k týmto dôvodom nezaujal vo svojom rozhodnutí záväzné právne stanovisko" a zároveň „absolútnu a relatívnu neplatnosť darovacej a zaopatrovacej zmluvy posúdil odvolací súd záväzne len s ohľadom na ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka a čiastočne s ohľadom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka." Tieto jeho tvrdenia sú aj v rozpore s dôvodmi rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 2 Co 5/2012-457 zo dňa 4. apríla 2012, ktoré však bližšie neozrejmil. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení svojho uznesenia tvrdí, že „Absolútna neplatnosť darovacej zmluvy v spojení so zmluvou zaopatrovacou podľa § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu absencie základných náležitostí darovacej zmluvy, ktorými sú bezodplatnosť a dobrovoľnosť darovania, neboli v priebehu predchádzajúceho konania žalobkyňou vôbec namietané, (neboli a ani byť nemohli) konajúcimi súdmi posúdené vo vzťahu k uplatnenému nároku s tým, že ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. vyplýva z rovnakého skutku), pričom práve skutkové tvrdenia odôvodňujúce uplatnený nárok v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15 C 23/2005 a teraz aktuálne v prebiehajúcim konaní, sú rozdielne", je potrebné uviesť, že sa nejedná o skutkové tvrdenia ako sa mylne domnieva odvolací súd; to, či je určitá zmluva platná alebo neplatná je vecou právneho posúdenia. Rovnako tak posúdenie, či je zmluva odplatná alebo bezodplatná. Nie je to teda otázka skutková, ale otázka právna. Odvolací súd však v odôvodnení svojho rozhodnutia bližšie neozrejmil rozdielne skutkové tvrdenia v teraz aktuálne prebiehajúcim konaní ako to tvrdí. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu, formulácie obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nasvedčujú tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v preskúmanom prípade protirečivé. Argumenty uvedené v rozhodnutí si navzájom odporujú, čím rozhodnutie odvolacieho súdu stráca svoju presvedčivosť a spravodlivosť. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nespĺňa parametre zákona na odôvodnenie zrušujúceho uznesenia stanoveného v § 157 ods. 2 O.s.p., z ktorého dôvodu treba uznesenie odvolacieho súdu považovať za nepreskúmateľné. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje presvedčivé vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v danom prípade dovolateľky dovolaním opodstatnene napadli uznesenie odvolacieho súdu, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Najvyšší súd preto napadnuté rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13/Kedže žalobkyňa po rozhodnutí odvolacieho súdu (dňa XX.X.XXXX) zomrela, dovolací súd konal s právnym nástupcom žalobkyne, závetným dedičom T. T. I., X. P. X., X. XXXX/X, na základe oznámenia okruhu dedičov notárom z 29.5.2015, v zmysle ktorého na základe predbežného šetrenia prichádzajú do úvahy ako dedičia po poručiiteľke dedič zo závetu T. I. s dedičským podielom o veľkosti 1 a podľa § 462 Občianskeho zákonníka štát - Slovenská republika v zastúpení Okresného úradu Bratislava, s rovnakým dedičským podielom.

14/Uznesením Okresného súdu Bratislava III zo dňa 29.6.2015 č.k. 30D/597/2015-41 bolo dedičské konanie po poručiiteľke T. Z.V. zastavené podľa § 175h ods. 1 O.s.p., keď poručiiteľka nezanechala majetok. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 29.6.2015.

15/Odvolací súd po zrušení a vrátení veci opätovne prejednal vec, pričom prednostne reagujúc na úmrtie žalobkyne konštatuje nasledovné:

16/Podľa § 7 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé. Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jej smrť inak. Za mŕtvu vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

17/Podľa § 61 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, (ďalej CSP), procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

18/Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

19/Podľa § 63 ods. 2 CSP v konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

20/Splnenie procesných podmienok a ich nedostatky súd skúma z úradnej povinnosti. Všeobecné procesné podmienky Civilný sporový poriadok vymedzuje tak, že kedykoľvek v priebehu konania súd prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci. Podmienka procesnej subjektivity musí byť splnená a súd ju musí skúmať vždy. Ide tak o predpoklad prípustnosti rozhodovania vo veci samej. Ak ten, kto je označený za stranu sporu (v tomto prípade žalobkyňa) nespĺňa kritériá na priznanie hmotnoprávnej subjektivity, alebo nie je zákonom priamo určený za stranu sporu bez toho, aby ju mal, možno s nadväznosťou na uvedené konštatovať, že táto procesná podmienka splnená nie je a súd nemôže vo veci konať a rozhodnúť. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú v zásade fyzické a právnické osoby, pričom pri fyzických osobách táto spôsobilosť zaniká ich smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtvu. Ak po začatí súdneho konania stratí strana procesnú subjektivitu, postup súdu v konaní upravuje ustanovenie § 63 CSP. Je vecou súdu, aby podľa povahy sporu posúdil, či smrť strany sporu bráni ďalšiemu pokračovaniu v konaní, alebo či v ňom možno pokračovať s právnymi nástupcami zomrelej strany sporu.

21/Predmetom konania je žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníctva nehnuteľností. Z hľadiska posúdenia povahy sporu podľa § 63 ods. 1 CSP sa bezpochyby jedná o vec, v ktorej by prichádzalo do úvahy, aby súd pokračoval v konaní s dedičmi poručiťky, resp. s tými, na ktorých s poukazom na výsledky dedičského konania došlo k prevzatiu práva alebo povinnosti poručiťka. V danom prípade žalobkyňa zomrela dňa 11.3.2015, čím došlo k strate jej procesnej subjektivity a zároveň vznikla prekážka konania, ktorá vyžadovala posúdiť, či právo, o ktorom sa rozhoduje, prešlo na právnych nástupcov žalobkyne (dedičov). V danom prípade bolo dedičské konanie po poručiťke - žalobkyňi zastavené z dôvodu, že poručiťka majetok nezanechala. Prípadný dedičia tak nevstúpili do žiadnych práv poručiťky, nakoľko táto bola nemajetná, za ktorých okolností preto nie je možné v konaní ďalej pokračovať s právnymi nástupcami žalobkyne a konanie, ktoré doposiaľ nebolo právoplatne ukončené, je potrebné zastaviť.

22/Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej, konanie zastavujúcej (z dôvodu existencie prekážky rei iudicata) časti zrušil (§ 389 ods.1 písm. a/ CSP) a konanie zastavil (§ 391 ods. 1, § 161 ods. 1, 2 CSP).

23/Pre úplnosť považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že ak bola v katastri nehnuteľností ako vlastníka zapísaná iná osoba, ako poručiťka, a ak bola medzi touto osobou a dedičom sporná otázka platnosti právneho úkonu, na základe ktorého táto tretia osoba nadobudla vlastníctvo ku spornej nehnuteľnosti, nie je ani súd v konaní o dedičstve oprávnený túto spornú otázku riešiť a v nadväznosti na to posudzovať, či bol poručiťka ku dňu svojej smrti vlastníkom spornej nehnuteľnosti. V takomto prípade však platí, že dedič na určenie, že určitá vec bola ku dňu smrti poručiťka jeho vlastníctvom resp. vec patrí do dedičstva po poručiťkovi (nie však na určenie vlastníctva, keďže dedičstvo sa síce nadobúda momentom smrti poručiťka, ale právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobudnutí dedičstva, teda predpokladá, že dedičstvo po poručiťkovi musí byť súdom prejednané v konaní o dedičstve) naliehavý právny záujem má. Vzhľadom na skutočnosť, že vyššie uvedené určenie vlastníctva sa vzťahuje ku dňu smrti poručiťka, vyvstáva otázka, či má súd skúmať a posudzovať v tomto konaní aj okolnosti, ktoré nastali neskôr (po smrti poručiťka), kedy mohlo dôjsť k právnej skutočnosti, ktorá mala za následok vznik vlastníckeho práva inej osoby. Aj keď je vec, ktorej sa toto určenie týka, neskôr (v prípade úspechu žalobcov - dedičov - v konaní o určenie, že poručiťka bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci) prejednaná v konaní o dedičstve a je potvrdené nadobudnutie dedičstva (schválená dohoda o vypořiadaní dedičstva), neznamená to, že dedičia sú už ďalej vlastníkmi veci. Rozhodnutie vydané v konaní o dedičstve nie je totiž pre osobu zapísanú ako vlastníka v katastri záväzné, a o tom, kto je súčasným vlastníkom nehnuteľnosti, môže byť rozhodnuté iba v ďalšom konaní o určenie vlastníckeho práva.

24/V súvislosti s potrebou zrušenia nariadeného predbežného opatrenia (uznesenie Okresného súdu Bratislava III zo 14. decembra 2015 č.k. 14C/232/2012-273) odvolací súd poukazuje na obsah znenia § 470 ods. 1 CSP, z ktorého je zrejmé, že predmetné ustanovenie zakotvuje práve princíp okamžitej aplikability procesných noriem a na druhej strane § 470 ods. 2 CSP zakotvuje princíp justifikácie účinkov procesných úkonov (v podobe zachovania účinkov procesných úkonov vykonaných v „živých“ konaniach podľa zrušenej právnej úpravy). Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že napriek princípu okamžitej aplikability nových procesnoprávných noriem je potrebné posúdiť podmienky pre zrušenie predbežného opatrenia vo vzťahu k ustanoveniu právneho predpisu, podľa ktorého rozhodoval súd prvej inštancie, teda podľa § 77 ods. 2 O.s.p., resp. § 77 ods. 1 O.s.p., upravujúceho zánik predbežného opatrenia.

25/Podľa § 77 ods. 1 písm. b/ O.s.p. predbežné opatrenie zanikne, ak sa návrhu vo veci samej (žalobe) nevyhovelo.

26/Predbežné opatrenie môže zaniknúť z taxatívne vymedzených dôvodov, alebo ho môže zrušiť súd, ktorý ho nariadil. V oboch prípadoch účinky takéhoto predbežného opatrenia zanikajú. O zrušení predbežného opatrenia sa rozhoduje len na návrh, na ktorý je procesne legitimovaný žalobca resp. žalovaný. Len vo veciach, v ktorých nie je potrebný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, môže súd zrušiť toto opatrenie aj bez návrhu. Uznesenie o nariadení predbežného opatrenia je vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť. Jeho účinky predbiehajú právoplatnosť, a preto ak vzniknú dôvody na zrušenie predbežného opatrenia, možno ho zrušiť bez ohľadu na to, či sa stalo alebo ešte nestalo právoplatným. Predbežné opatrenie zanikne tiež, ak sa návrhu vo veci samej (žalobe) nevyhovelo; nevyhovením sa myslí celkový neúspech žalobcu v konaní o veci samej. Inak by sa uplatnil aj dôvod zániku uvedený v § 77 ods. 1 písm. c) O.s.p. Žalobe sa nevyhovie nielen vtedy, ak je zamietnutá, ale aj vtedy, ak ju žalobca vezme celkom späť, prípadne konanie je zastavené z iného neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky alebo dôjde k jeho zastaveniu pre nezaplatenie súdneho poplatku.

27/O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa v priebehu konania zomrela a procesné zavinenie, pre ktoré konanie muselo byť zastavené, jej nemožno pričítať.

28/Rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).